

PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2017-2020

Snillfjord kommune

Vedtatt av kommunestyret xx.xx.201x sak xx/xxxx

1 Om selskapskontroll

I følge kommuneloven § 77 nr. 5 er kontrollutvalget pålagt å "... påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.". I forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 14 er dette videre definert slik:

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll). Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.

Slik det fremgår av denne paragrafen er det obligatorisk for kommunen å gjennomføre *eierskapskontroll*, definert som kontroll med forvaltningen av eierinteressene, herunder kontroll av om den som utøver eierskapet gjør det i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Videre er det anledning til å gjennomføre *forvaltningsrevisjon* i selskaper, slik definert i kommuneloven § 77 nr. 4:

...kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger...

Det er et diskusjonstema hvilke selskapsformer og eierskap som inngår i begrepet selskapskontroll. Det er på det rene at det som et lovpålagt minimum må omfatte kommunens eierskap i aksjeselskap (AS), allmennaksjeselskap (ASA), interkommunale selskap (IKS), og samvirkeforetak og andre selskaper med begrenset ansvar (BA, SA). Denne planen legger videre til grunn at selskapskontrollen også skal omfatte alle selvstendige virksomheter der kommunen har et eierskap eller interesser med tydelig karakter av eierskap, deriblant interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27, stiftelser og foreninger.

1.1 Plan for selskapskontroll

I følge forskriftens § 13, første ledd skal det også "...minst en gang i valgperioden utarbeides plan for gjennomføring av selskapskontroll. Dette skal skje senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert."

I likhet med plan for forvaltningsrevisjon hviler det på kontrollutvalget å fremme forslag om plan for selskapskontroll, mens det er kommunestyret eller fylkestinget som vedtar planen.

For selskapskontroll stiller forskriften krav om at planen skal "...baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene".

Denne planen er basert på en slik analyse gjennomført av Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS, felles for kontrollutvalgene hos selskapets 15 eiere.

1.2 Gjennomføring av selskapskontroll

Revisjon Midt-Norge IKS er i henhold til den inngåtte selskapsavtalen, det selskapet som skal gjennomføre selskapskontroll på vegne av de 15 deltakerne i selskapet.

1.2.1 Bestilling av selskapskontroll

Kontrollutvalget foretar bestilling av selskapskontroll, med nærmere innretning av undersøkelsen, med bakgrunn i de vedtatte prioriteringene.

1.2.2 Innsyn

Kommuneloven § 80 hjemler følgende innsynsrett i selskaper for kontrollutvalget eller den som utfører kontroll på vegne av dette:

§ 80. Selskapskontroll

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6, i interkommunale styrer etter § 27 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Denne lovbestemte innsynsretten gjelder altså bare for selskap eid 100 % av kommuner og fylkeskommuner i fellesskap. I selskaper med andre eiere, eller selskapsformer ikke omfattet av denne formuleringen må retten til innsyn skaffes med andre hjemler.

Et alternativ er å sørge for at selskapets vedtekter gir rett til innsyn for eiernes kontrollorganer. I aksjeselskaper og de fleste andre selskapsformer kan en slik hjemmel fastsettes av generalforsamling med 2/3 flertall. Som ansvarlig offentlig eier bør kommunen søke å få inn slike bestemmelser i vedtektene, i alle fall i selskaper som stort sett er offentlig kontrollerte.

Der ingen slik hjemmel finnes kan man ved vedtak om selskapskontroll i et kontrollutvalg anmode om at selskapet frivillig gir slikt innsyn. Erfaringsmessig er dette uproblematisk i selskaper som hovedsakelig finansieres med offentlige midler, eller der det offentlige er dominerende på eiersiden. Dette er likevel lite ønskelig, da det gir selskapet anledning til å motsette seg kontroll.

Et siste alternativ er å gjennomføre selskapskontroll utelukkende basert på offentlig tilgjengelig informasjon, og den informasjon som finnes i kommunenes arkiver. For ren eierskapskontroll, dvs. kontroll med kommunens utøvelse av eierskap, kan dette være tilstrekkelig, men det vil neppe være nok til å kunne gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Det er derfor en fordel om kommunen sørger for å be sine eierrepresentanter reise spørsmål om å ta inn regler om innsyn i vedtektene ved generalforsamling i selskaper der innsyn ikke er pålagt ved lov.

1.2.3 Samarbeid om selskapskontroll

I selskaper der flere kommuner er eiere, særlig der flere kommuner med samme revisor er eiere, vil det være hensiktsmessig å søke å inngå samarbeid om selskapskontroll. Dette både av ressurs hensyn i revisjonsarbeidet, da de fleste vurderinger vil kunne være gyldige for flere eiere, men også av hensyn til at selskapet ikke skal pålegges kontroll oftere enn nødvendig.

Dette fordrer at kommunenes prioriteringer for selskapskontroll samordnes, og at kontrollutvalgene må gis myndighet til å prioritere mellom aktuelle prosjekter basert på hvilke prosjekter der det finnes interesserte samarbeidspartnere.

1.2.4 Ressurser

Ressurser til gjennomføring av selskapskontroll må, dersom kommunen ikke ønsker å tilføre nye ressurser til formålet, tas av samme ressurser som stilles til rådighet for forvaltningsrevisjon. Det vil derfor være nødvendig å foreta en løpende prioritering mellom disse to formålene før bestilling av prosjekter. Det kan være hensiktsmessig at myndighet til å gjøre denne prioriteringen legges til kontrollutvalget.

1.3 Rapportering

Revisjonen rapporterer løpende til kontrollutvalget om hvert enkelt gjennomført prosjekt. Kontrollutvalget legger disse løpende fram for kommunestyret. Det forutsettes at det for felles prosjekter mellom flere kommuner kan rapporteres i én felles rapport der dette er hensiktsmessig.

2 Eierskap og eierstyring i Snillfjord kommune

Kommunestyret vedtok følgende i sak 72/2010 Eierstrategier Snillfjord kommune – grunnlagsdokument:

Rådmannen setter i gang en prosess for etablering av konkrete eierstrategier og rapporteringsrutiner i aktuelle selskaper. Dette innbefatter et grundig arbeid med saken i kommunestyret.

Med bakgrunn i vedtaket som ble gjort av kommunestyret, så har kontrollutvalget hatt denne saken på sin oppfølgingsliste (som legges frem på hvert møte i kontrollutvalget). Rådmannen har orientert om saken på 1 møte i 2011, 3 møter i 2012, 4 møter i 2013, 1 møte i 2014, samt 1 orientering på kontrollutvalgets møte den 16.03.2015.

Kommunestyret vedtok følgende i sak 31/2014 Selskapskontroll i Trønderenergi AS

Snillfjord kommune vil være en bevisst og aktiv eier, med tydelige mål for vårt eierskap og deltaking i selskaper. Kommunestyret ber formannskapet ta en gjennomgang av mål og strategier for vår deltaking og eierskap og utarbeide en eiermelding/eierstrategi. Denne blir lagt fram for kommunestyret en gang i året for behandling.

Kontrollutvalget har også satt opp denne saken på sin oppfølgingsliste, rådmannen orienterte om saken på utvalgets møte 06.06.2016.

Eierstrategi for Snillfjord kommune er ikke utarbeidet/ferdigstilt pr. november 2016.

2.1 Tidligere gjennomført selskapskontroll

Det har blitt gjennomført en runde med selskapskontroll tidligere i selskaper der Snillfjord kommune er medeier. I 2007 ble det gjennomført en såkalt "begrenset selskapskontroll" på Svanem AS. Her ble det gjort en svært begrenset kontroll med økonomiske nøkkeltall, og det ble konkludert med at kommunen hadde manglende rutiner for oppfølging av sine eierinteresser.

I 2013/2014 ble det gjennomført en felles selskapskontroll av TrønderEnergi AS, rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyret i mai 2014.

I rapporten ble det konkludert med at eierstyringen kunne bli mer profesjonell, med tanke på valg til styret. Viktigheten av å utarbeide en eierskapsmelding med klare målsettinger med eierskapet. Anbefaling om å dokumentere eiermøtene. Habilitetsutfordringer rundt ordførere som sitter i bedriftsorganer.

Snillfjord kommune deltok i en felles selskapskontroll av Hamos Forvaltning IKS i perioden juni 2015 til april 2016. Rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyret i september 2016.

Følgende anbefalinger ble gitt fra revisjonen:

- Vurdere styresammensetning i lys av rapportens merknader, samt ut fra selskapets fremtidige behov
- Sikre at avsatt overskudd i selvkostfondet brukes i samsvar med krav til selvkost
- Endre forskrift for husholdning i HAMOS vedrørende fritidsbebyggelse, slik at den blir i samsvar med nye avklaringer fra miljødirektoratet
- Sikre lik delegering av myndighet for innfordring av renovasjonsgebyret hos eierkommunene i HAMOS

3 Prioriterte prosjekter for selskapskontroll i planperioden

Prioritering	Prosjekt	Involverte selskaper ¹	Involverte kommuner ²
1.	Svanem AS	Svanem AS	Snillfjord, Hemne
2.	System og praksis for eierstyring		Snillfjord kommune

3.1 Utdyping av de enkelte prosjektene

Gjennomgående for alle prosjektene som går på konkrete selskaper vil vurdering av selskapenes økonomi og forutsetninger for drift, i tillegg til etterlevelse av lovverk (offentlighet, anskaffelser, likestilling) være aktuelle problemstillinger. Det vil også i de fleste tilfeller være nærliggende å gjøre en vurdering av eiernes rolle. I tillegg kommer problemstillinger spesifikke for de enkelte selskap. I hvert tilfelle vil det være nødvendig med en ytterligere utvelgning og spissing av problemstillinger før bestilling av prosjekter.

3.1.1 Svanem AS

Selskapets formål er å bidra til utføring til arbeidslivet, og leverer en samfunnsmessig viktig tjeneste. Omdømme er tett knyttet til god drift. Dette er et prosjekt det antagelig bare vil være aktuelt å sette i gang dersom Hemne kommune også prioriterer det.

3.1.2 System og praksis for eierstyring

Snillfjord kommune må få på plass sin eierstrategi og rapporteringsrutiner i aktuelle selskaper før en eierskapskontroll knyttet til praktiseringen av kommunens eierstyring kan gjennomføres. Eierskapskontroll kan blant annet inkludere kontroll med praktisering av eierskapsstrategi, rutiner rundt deltakelse i generalforsamlinger og kommunikasjon med selskapene man er eier i. Slik kontroll kan eventuelt ta utgangspunkt i oppfølgingen av noen enkelt-selskaper. Det kan være en fordel å utsette et slikt prosjekt til kommunen har fått eierstrategier på plass, og det tenkes derfor fortrinnsvis gjennomført mot slutten av planperioden.

¹ Selskaper i kursiv er ikke underlagt reglene om innsyn i kommuneloven § 80.

² Kommuner i kursiv har ikke Revisjon Midt-Norge IKS som revisor.

4 Vedlegg 1: Oversikt over kommunens eierskap

Orgnr	Selskapsnavn	Selskapstype	Eierandel ³	Off.heleid ⁴
970917926	Agdenes Regnskap SA	SA	0,00%	Nei
981556607	Bomvegselskapet E39 Øysand Thamshamn	AS	10,34%	Ja
975936333	Hamos forvaltning IKS	IKS	2,00%	Ja
947537792	Hemne Kraftlag BA	SA	14,70%	Nei
100000001	Impact Europe Group AB	AS	0,00%	Nei
971375965	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS	IKS	1,11%	Ja
866818452	Kommunekraft AS	AS	0,00%	Nei
988799475	Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS	IKS	1,00%	Ja
911750961	Norske Skogindustrier ASA	AS	0,00%	Nei
983409652	Næringshagen i Orkdalsregionen AS	AS	0,97%	Nei
977036283	Revisjon Midt-Norge IKS	IKS	1,00%	Ja
967493597	Svanem AS	AS	8,11%	Ja
916819927	Torghatten ASA	AS	0,00%	Nei
980417824	TrønderEnergi AS	AS	1,32%	Ja

³ Foretak oppført med 0 % er enten foretak med svært liten eierandel, ukjent eierandel eller foretak uten eiere der "eierandel" ikke er estimert.

⁴ Hvorvidt selskapet i sin helhet er eid av kommuner og fylkeskommuner og dermed faller inn under bestemmelsen om innsynsrett i kommuneloven § 80.